

De anonieme drukker van Spinoza

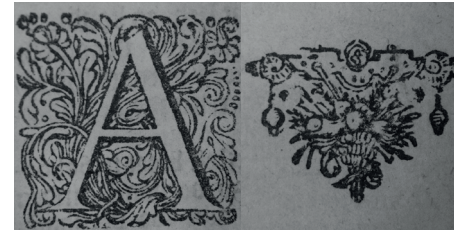
Israël de Paul (1630–1680)

1670
Benedictus de Spinoza,
Tractatus theologico-politicus

1678
Timotheus Philadelphus,
Een brief aan een vriendt
gedrukt door Israël de Paul

1677
Benedictus de Spinoza,
Ethica, opgenomen in
Opera posthuma

1678
Timotheus Philadelphus,
Een brief aan een vriendt
gedrukt door Israël de Paul

1677
Benedictus de Spinoza,
De nagelate schriften

1684
Simon Stevin,
Vita politica. Het burgerlyk leven
gedrukt door de opvolger van
De Paul

Israël de Paul, de drukker van Spinoza

Schema voor de identificatie van Israël de Paul als drukker van Spinoza's *Tractatus theologico-politicus* en zijn *Ethica*

Spinoza's *Tractatus theologico-politicus*, zijn *Opera posthuma* (waarin opgenomen de *Ethica*) en *De nagelate schriften* werden in 2005 door Johan Gerritsen aan één drukker toegeschreven. Voor deze drie boeken bleken dezelfde ornamenten en sierkapitalen én identiek lettermateriaal te zijn gebruikt. De anonieme drukker verschool zich achter de fictieve naam Henricus Künrath. Vaak wordt aangenomen dat het gaat om de Amsterdamse uitgever Jan Rieuwertsz. Ten onrechte. Trudy Dijkstra en Rindert Jagersma hebben ontdekt dat de ornamenten en sierkapitalen en het lettermateriaal ook gebruikt zijn in uitgaven van Israël de Paul en zijn opvolger. De Paul mag nu gelden als de drukker van Spinoza's hoofdwerken.